

Motion till riksdagen 2005/06:N375

av Arne Kjörnsberg m.fl. (s)

Näringsliv i Västsverige

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige.

Inledning

Västsveriges positiva utveckling beror i hög grad av utvecklingskraften hos näringslivet som verkar i skarp konkurrens på den nationella och internationella marknaden. Specifikt för näringslivet i Västsverige är hög specialisering och starka nätverk inom nationellt betydelsefulla branscher. Det är viktigt att stärka villkoren för både befintligt näringsliv och nyskapande och nyföretagande.

Vi behöver ett näringsliv med utvecklingskraft, nyskapande och förmåga att ta fram nya produkter och tjänster som kan konkurrera på en global marknad. En högt utvecklad samverkan mellan forskning, näringsliv och samhälle behövs för att stärka innovationer och kluster. Ett positivt klimat för entreprenörskap och nyföretagande är viktigt för att få fler företag och fler arbetstillfällen. Samtidigt måste en hållbar utveckling vara grunden för näringslivet, där resurshushållning, miljöteknik och miljöanpassning av produkter och tjänster står i förgrunden, såsom biomedicinsk utveckling.

Västsverige har bra förutsättningar att klara utvecklingen även i tider av lägre tillväxt, vilket är en styrka. Här finns en betydande del av svensk verkstadsindustri samlad. Området har därmed stor betydelse som industriell tillväxtmotor. Industriell produktion har stor potential att generera tillväxt, arbetstillfällen och lönsamhet. Trots de senaste årens stora satsningar på telekom, IT, läkemedel, medicinsk teknik och bioteknik står verkstadsföretag fortfarande för cirka hälften av Sveriges varuexport.

Regeringens och riksdagens beslut om satsningar på infrastruktur i regionen är en viktig förutsättning. Andra viktiga frågor är satsningar på forskning

Fel! Okänt namn på

och utbildning, regionala utvecklingscentra och en ökad samverkan mellan högskolor, näringsliv, region och kommuner.

Fordonsindustrin en motor för tillväxten i Sverige

Västsverige är helt dominerande i landet när det gäller fordonsindustrin, med Göteborg, Trollhättan/Uddevalla och Skövde som centra. Med de stora fordonsföretagen spridda över hela Västsverige finns underleverantörer i olika led. Huvudorterna har också starka kopplingar till högskolorna för forskning och utveckling inom fordonsindustrin. Totalt arbetar omkring 50 000 människor inom fordonsindustrin i Västsverige. Bland underleverantörerna är beroendet stort, ca 65 % har helt eller till största delen fordonsindustrin som kunder. I Sverige tillverkas nära 300 000 bilar årligen och vi är bland de tio främsta i världen. Det som kännetecknar framgångarna är främst att fordonsindustrin arbetar med hela kedjan från forskning, utveckling till produktion. För Västsverige är det säkerheten och miljöarbetet som är de främsta konkurrensmedlen.

För att vi ska kunna behålla och förstärka vår position krävs det en fortsatt satsning på forskning och utvecklingsarbete. Det är genom att utveckla kunskap och kompetens som vi har våra främsta konkurrensfördelar. Samarbetet med högskolorna måste därför förstärkas och utvecklas ytterligare. Satsningen på Produktion i Väst, ett samarbete mellan högskolorna i Göteborg, Jönköping, Skövde och Trollhättan/Uddevalla, är ett bra initiativ som tagits för att kraftsamla kring utvecklingen av industriell produktion som vi anser att regeringen aktivt bör stödja.

I Västsverige pågår det en rad initiativ. Ett exempel är en satsning på Västsveriges position som globalt ledande region för utveckling av avancerad fordonsteknologi och fordonsrelaterad kommunikationsteknologi.

För att stärka konkurrenskraften och utvecklingsarbetet inom industri och andra näringslivsgrenar behövs en fortsatt satsning att bygga upp regionala utvecklingscentra. Det finns idag flera framgångsrika centra där företag, högskolor, region och kommuner arbetar tillsammans för att skapa förutsättningar för företags- och produktutveckling. Innovatum i Trollhättan och Lindholmen i Göteborg är två sådana exempel som har och har haft en stor betydelse för utvecklingsarbetet inom fordonsindustrin. Genom att verka i utvecklingscentra ges det lokala och regionala näringslivet större förutsättningar till samarbete och produktutveckling.

Regeringens samarbete med fordonsindustrin i Västsverige som presenterats är positivt. 900 miljoner kronor ska satsas på fordons- och produktionsforskning. Samtidigt satsar Västra Götalandsregionen under de kommande åren 90 miljoner kronor inom ramen för Trollhättanpaketet. General Motors öppnar sitt tionde forskningscentrum i Trollhättan. Företaget fördubblar sin egen forskningsbudget i Sverige från 50 till 100 miljoner kronor fram till

2008. Staten skjuter till samma summa i Trollhättepaketet. Satsningen från GM:s och statens sida beräknas ge ca 100 nya forskarjobb i Sverige.

Denna satsning inom fordonsindustrin är det första resultatet av det arbete som regeringen har inlett tillsammans med näringslivet och de fackliga organisationerna inom sex nyckelbranscher. Förutom fordonsbranschen handlar det om IT och telekom, metallurgi, läkemedel, skog och trä samt bioteknikbranschen. Vi anser att det är viktigt att de branschsamtal som regeringen för resulterar i ytterligare satsningar inom dessa nyckelbranscher.

God infrastruktur en förutsättning för ett växande näringsliv

Under 2004 fattade regering och riksdag beslut om att mellan 2004 och 2015 satsa 384 miljarder kronor för att bygga ut infrastrukturen i landet. För Västsverige har vi sett fram emot att angelägna projekt som kan starta under perioden. Det handlar om satsningar på E 6:an, delar av E 20, riksvägarna 40, 44 och 45, Partihallsmotet i Göteborg. Järnvägssatsningarna på Västkustbanan och Norge-Vänern-banan krävs för att öka möjligheterna att flytta transporter från vägarna till mer miljövänliga transporter på järnväg.

Det har dock uppkommit orosmoln när det gäller satsningarna. Problemet ligger i att de anvisade budgetmedlen ligger långt under vad som anges i den regionala infrastrukturplanen. För 2005 fick Västsverige knappt 60 % av detta. Konsekvensen blir att viktiga projekt blir lidande. Vi anser att det är viktigt att de beslutande satsningarna kommer igång och slutförs under den tid som är fastlagd. När det gäller Partihallsförbindelsen har styrelsen för Västra Götaland beslutat att möjliggöra en tidigare igångsättning av bygget, vilket gör att ett trafikproblem som berör hela Västsverige kan lösas.

Under de närmaste 10 åren är utrymmet för större satsningar in-tecknade och redan kända men det innebär inte att behoven är täckta. Andra viktiga projekt som sedan måste till är bl.a. den resterade delen av E 20, färdigställande av Västlänken och tågtunneln under Göteborg, färdigställande av Västkustbanan i dess helhet och Götalandsbanan.

Förstoring av arbetsmarknadsregionerna

Vid sidan av offentlig service är tillgången till väl fungerande och tillförlitliga kommunikationer en grundläggande förutsättning för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige. Förutom satsningarna på vägar, järnvägar och en välfungerande kollektivtrafik behöver även grundförutsättningarna för en fungerande IT-infrastruktur förbättras. Tillgång till bredband och andra telekommunikationer blir en allt viktigare förutsättning för att företag och arbetstillfällen ska kunna finnas även utanför stora befolkningscentra. En infrastruktur med hög kvalitet vad gäller hastighet och kapacitet bör byggas upp i Västsverige för att

Fel! Okänt namn på

ge förutsättningar att utnyttja IT som drivkraft för regional utveckling och konkurrenskraft.

Genom att förbättra infrastrukturen och kommunikationerna så att kundunderlag och arbetsmarknad vidgas i en så kallad regionförstoring öppnas också nya möjligheter för människor i mindre orter. I Västsverige finns en stor potential för regionförstoring framför allt genom en utbyggnad av järnvägssystemet.

Genom att bygga ut vägar och kommunikationer skapas också förutsättningar för landsbygden i regionen att utvecklas och leva vidare genom ökade möjligheter till pendling till tätorterna. På så vis stärks tillväxten till fler geografiska områden. Vidgade arbetsmarknader gör också det lättare för arbetsgivare att rekrytera arbetskraft med rätt kompetens, vilket ökar regionens konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Produktion i Väst

Våren 2004 skapades Sveriges mest kraftfulla forsknings-, utvecklings- och utbildningsplattform för industriell produktion. Nätverket kallas Produktion i Väst och är ett nära samarbete mellan Chalmers tekniska högskola, Ingenjörshögskolan i Jönköping, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde och Högskolan i Trollhättan/ Uddevalla.

Syftet med Produktion i Väst är att åstadkomma en omfattande och långsiktig utveckling av forskning och utbildning inom det produktionstekniska området. Genom samordning och profilering av forsknings- och utbildningsverksamheterna mellan de samarbetande högskolorna, kan de samlade resurserna användas betydligt effektivare. Befintliga band mellan industri och akademi stärks ytterligare och samarbetet spänner över hela västra Sverige.

Närings- och Utbildningsdepartementen har i rapporten ”Innovativa Sverige” – en strategi för tillväxt genom förnyelse” lagt fast att ”former för att stödja utveckling av produktionsteknik och produktionssystem bör övervägas inom områden där Sverige har gynnsamma förutsättningar”. I samma rapport betonas vikten av stärkt samverkan och nätverk mellan företag, högskolor, universitet och industriforskningsinstitut.

Produktion i Väst kommer även att realisera Vinnovas sedan länge uttalade önskemål om forskningsinsatser, kompetensutveckling, kunskapspridning och samverkan vid större och medelstora högskolor, institut och lokala utvecklingscentra. Insatserna krävs för att skapa internationell konkurrenskraft hos våra små och medelstora företag.

Industriell produktion har stor potential att generera tillväxt, arbetstillfällen och lönsamhet. Trots de senaste årens stora satsningar på telekom, IT, läkemedel, medicinsk teknik och bioteknik står våra verkstadsföretag fortfarande för cirka hälften av Sveriges varuexport. Dessutom krävs en omfattande produktionsteknisk utveckling om exempelvis landvinningarna inom materialtekniken skall lämna laborierstadiet och kunna kommersialiseras. En omfattande utflyttning av produktion ur Sverige pågår, trots att flytten kan ifrå-

gasättas ur ett industriellt såväl som ur ett nationalekonomiskt perspektiv. Konsekvenserna har blivit färre jobb och ett minskat forsknings- och utvecklingsmässigt fokus på produktionsområdet.

Vår vision är att Produktion i Väst ska stärka konkurrenskraft, tillväxt och kunskapsutveckling i Västsverige genom samarbete mellan industri och akademi. Honnørsorden är profilering och samverkan. Ingen högskola kan vara bäst på alla de delområden som produktionsområdet omfattar. Genom specialisering och samverkan kan Produktion i Väst snabbt bli det ledande produktionsforskningsklustret i Sverige och ha konkurrenskraft som sträcker sig utanför landets gränser.

Produktion i Väst är ett etablerat nätverk med en fastlagd organisation där en styrgrupp och operativ ledningsgrupp har bildats. Nätverket vill bygga enkla, effektiva och uthålliga former för samarbetet mellan industri och högskola samt mellan deltagande högskolor. Nätverket har skapat fem forskargrupper där varje grupp involverar lärare och forskare från flera högskolor i västra Sverige.

Samtliga forskargrupper kan genomföra doktorandutbildning inom sina profilområden, med Chalmers som examinerande bas. Målen är behovsorienterade och utgår från industrins, samhällets och akademins behov av forskning inom produktionsområdet. Profilområdena understödjer såväl teknisk som mänskligt orienterad forskning och utbildning inom produktionsområdet.

Nätverket Produktion i Väst är en stark samling och koordinering av forsknings- och utbildningsresurser inom produktionsområdet som genomförs i Sverige. Kraftsamlingen och profileringen har genomförts på högskolornas eget initiativ och inom ramen för befintliga resurser. För att stärka ett fortsatt bra arbete krävs det nu en aktiv medverkan och stöd från olika industriforskningsinstitut och från regeringen.

Miljöteknik – en framtidsbransch

Globaliseringen och den skärpta internationella konkurrensen innebär stora utmaningar för svensk industri. För att möta konkurrensen är det nödvändigt att svensk industri får goda förutsättningar att ligga i frontlinjen när det gäller teknik- och produktutveckling inom områden där vi kan förutse att marknaderna och exportmöjligheterna växer och kommer att fortsätta växa i framtiden. Miljöteknik är ett sådant strategiskt område.

Sverige är ett av världens främsta länder när det gäller miljöteknik och en stor del av utvecklingen sker i Västsverige. Den svenska miljöteknikexporten växer med 8 % per år. De svenska företagen inom miljöteknik finns framför allt inom infrastruktur och de svenska företagen är exportaggressiva och vana att arbeta på utländska marknader. Exporten av tekniska lösningar och produkter inom miljöområdet skulle dock kunna vara ännu större.

Det nationella miljöteknikråd (Swentec) Swedish Environmental Technology Council som regeringen har beslutat att inrätta ska bland annat analysera marknaderna och bli en motor i en satsning på miljöteknik. Centrumet lokali-

Fel! Okänt namn på

seras vid Chalmers i Göteborg. Där finns närhet till tillämpad forskning i miljö och teknik, kunskap om företagsutveckling samt internationella relationer. I Göteborg fungerar redan idag Miljöbron som en brygga mellan studenter och näringsliv. Ekocentrum som är beläget vid Chalmers är också en nationell knypunkt, bl.a. vad gäller utbildning av små och medelstora företag inom miljö och hållbar utveckling.

Vi anser att det är viktigt att forskning och produktutveckling inom miljöteknik fortsätter att stödjas och att potentialen för ökad export tas till vara. Det är därför viktigt att Swentec i Göteborg under de kommande åren ges tillräckliga resurser för sina uppgifter.

Stockholm den 3 oktober 2005

Arne Kjörnsberg (s)

Jan-Olof Larsson (s)

Majléne Westerlund Panke (s)

Peter Jonsson (s)

Claes-Göran Brandin (s)

Kjell Nordström (s)